

ІНВЕСТИЦІЇ В АГРАРНИЙ СЕКТОР ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ: ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ

Кримковський Р.Б., к.е.н.

Уманський державний аграрний університет

Розглядається сучасний стан інвестиційної діяльності в агропромисловому комплексі Вінницької області. Запропоновано напрями підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектору.

Активізація інвестиційної діяльності в сільському господарстві є одним із найважливіших індикаторів розвитку економіки країни, який визначає зміну сукупного попиту й обсягу виробленого продукту та рівня зайнятості. Проблема інвестиційного забезпечення виробництва набуває актуальності, особливо в сучасних ринкових умовах аграрної економіки, стимулювання інвестиційної діяльності з метою пошуку реальних шляхів оздоровлення фінансового стану сільськогосподарських підприємств.

Дослідження проблеми інвестування є одним із найбільш актуальних завдань економічної науки. У сучасних умовах України інвестиції мають стати найважливішим засобом продовження соціально-економічних перетворень.

Розвиток аграрної економіки України на сучасному етапі формування ринкових відносин набуває дедалі більшого значення. Інвестування і кредитування при цьому відіграють важливу роль. Проблемами залучення коштів і створення інституційного підґрунтя для відтворення виробничого потенціалу аграрного сектору економіки займались багато економістів: П.І. Гайдуцький, М. Вітков, Черняк Е. та інші. Проте багато аспектів, пов'язаних із аналізом інвестиційної діяльності в аграрному секторі, залишається ще поза увагою.

Інвестиційна діяльність була, є і завжди буде вирішальним чинником усієї економічної політики держави. АПК є важливим сектором народного господарства України. На переконання А. Гайдуцького, в умовах становлення ринкових відносин вихід з кризового стану та розвиток галузей АПК потребує інвестиційної активності. Важливою умовою розвитку підприємства є його висока інвестиційна активність. Інвестиційна діяльність підприємств АПК – об'єктивний фактор їх виживання в умовах ринкової економіки. Без постійного, зваженого, цілеспрямованого оновлення виробничого апарату, впровадження нових видів продукції підприємства втрачають конкурентоспроможність, що призводить до банкрутства [1].

Аграрний сектор посідає найвагоміше місце в економіці області. Вінниччина чи не єдина область України, де кількість сільського населення більша, ніж міського. І тому здобутки та проблеми аграрної галузі України в області вимальовуються особливо чітко.

Метою роботи є вивчення реального стану інвестиційної діяльності аграрного сектору в Вінницькій області, а також вивчення основних проблем, пов'язаних із залученням інвестицій та шляхів поліпшення ситуації в майбутньому.

В області виробляється 5,7% обсягу валової продукції сільського господарства України, в тому числі 6,1% рослинництва та 5,0% тваринництва. Вінниччина має найбільший бурякоцукровий комплекс, посідає провідні позиції по валових зборах зернових культур, в картоплярстві, садівництві та тваринництві. На Вінниччині сконцентровано 13-14% наявних в Україні площ цукрових буряків, і 5-6% зернових культур. Площа сільськогосподарських угідь складає понад 2 млн. га. Родючість ґрунтів по області сягає 60-65 одиниць (за 100-бальною шкалою). За розмірами сільськогосподарських угідь регіон посідає 9 місце з-поміж інших областей. Сільське господарство області має зерно-буряковий напрям з розвинутим м'ясо-молочним тваринництвом.

Частка сільського господарства, мисливства та лісового господарства у загальному обсязі валової доданої вартості області складає у 2006 році 22,3%.

З початку поточного року в сільському господарстві збережено позитивну динаміку його розвитку. У цілому, по всіх категоріях господарств виробництво валової сільськогосподарської продукції за січень-квітень поточного року, у порівнянні з відповідним періодом минулого року, зросло на 5,5%, у тому числі по сільськогосподарських підприємствах на 5,0% і в господарствах населення на 5,7%.

Виробництво сільськогосподарської продукції в області здійснюється в підприємствах різних організаційно-правових форм (табл. 1).

Таблиця 1

Кількість діючих сільськогосподарських підприємств за організаційно-правовими формами господарювання у 2007 р.

Всього підприємств	2035
у тому числі:	
- господарські товариства	384
- приватні підприємства	205
- виробничі кооперативи	70
- фермерські господарства	1312
- державні підприємства	11
- підприємства інших форм господарювання	53

У 2007 році дещо погіршився фінансово-економічний стан сільськогосподарських підприємств. Чистий результат від усієї діяльності сільськогосподарських підприємств (крім малих) становив 110,3 млн. грн. прибутку проти 223,6 млн. грн. у 2006 р., рівень рентабельності в цілому знизився з 11,8% до 7,4%.

З прибутками 2007 рік закінчили 295 сільськогосподарських підприємств, що менше на 6,9%, ніж у 2006 р. Відповідно, знизилась сума їхнього прибутку майже на 31,6% і склала 209,6 млн. грн. У розрахунку на одне прибуткове

підприємство отримано 710,5 тис. грн. прибутку проти 966,5 тис. грн. у попередньому році. Зі збитками свою діяльність у 2007 р. завершили 194 сільгосппідприємства, у яких сума збитків від діяльності порівняно з попереднім роком збільшилась на 16,6 млн. грн. і склала 99,3 млн. грн. В середньому по області на одне збиткове сільськогосподарське підприємство припадає 512,0 тис. грн. збитку, що більше на 4,4 тис. грн. порівняно з попереднім роком.

У 2007 році у Вінницьку область надійшло \$145 млн. інвестицій. Причому, інвестори вклали кошти у ті галузі, де можливий швидкий оборот капіталу і отримання надприбутків. Це будівництво, торгівля, посередництво, харчова промисловість, сільське і лісове господарство, мисливство, операції з нерухомим майном, оренда. Основні споживачі інвестицій – міста Вінниця, Хмільник, Ладижин, райони – Барський, Липовецький, Крижопільський, Вінницький, Немирівський, Томашпільський. Найгірші показники у цьому плані мають Оратівський, Чернівецький, Чечельницький, Погребищенський, Ямпільський райони.

Найуспішніші інвестиційні проекти Вінниччини – “Барлінек” (країна-інвестор Польща, виробництво трипластинчатої дошки), “Агрона Фрут” (Австрія, консервована плодово-овочева продукція), “Вінницяпобутхім” (Кіпр, побутова хімія), “Лука” (Австрія, сільськогосподарська продукція), “Тулчинм’ясо” (Латвія), “Пфаннер-Бар” (Австрія, натуральні соки), “Ел-тур” (Туреччина, торгівля). Експерти вважають, що тут є велике поле діяльності для обласної влади у плані залучення іноземних інвестицій, створення відповідних агентств, будівництва нових підприємств, підтримки енергозберігаючих та екологічно чистих проектів тощо.

Загальний обсяг прямих іноземних інвестицій, спрямованих в економіку області, на 1 січня 2008 р. становив 145,1 млн.дол. США.

Іноземні інвестиції надійшли із 40 країн світу. Найбільші обсяги інвестицій внесено інвесторами з Німеччини – 35,7 млн.дол. (24,6% до загального обсягу) та Франції – 21,0 млн. дол. (14,5%).

Значну частину іноземних інвестицій – 65,8 млн.дол. (45,4%) вкладено в переробну промисловість, з них у виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 37,7 млн.дол., у хімічну промисловість – 24,3 млн.дол.

У ринкових умовах господарювання для реформованих підприємств аграрного сектору Вінниччини однією з головних проблем є залучення інвестиційних і інноваційних ресурсів.

Станом на 01.04.2007 р. у сільське господарство залучено 13,4 млн. дол. США іноземних інвестицій, їх приріст з початку року склав 477 тис. дол. США.

Аграрна галузь залишається інвестиційно-привабливою. Загальна сума інвестицій на розвиток сільського господарства становила 554,6 млн. грн., з них у рослинництво направлено майже 481 млн. грн. В порівнянні з 2006 роком їх обсяг збільшився у півтора раза. За рахунок коштів Державного бюджету освоєно більше 6 млн. грн., або лише 1,1% загального обсягу інвестицій у сільське господарство.

Структуру інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності наведено на рисунку 1. Зросли обсяги інвестицій у розвиток промисловості, вартість яких склала 1226558 тис. грн., зокрема в харчовій промисловості та перероблення сільськогосподарських продуктів, виробництві шкіри та шкіряного взуття, деревини та виробів з деревини, гумових та пластмасових виробів, хімічній та нафтохімічній промисловості, оптовій та роздрібній торгівлі, лісовому господарстві, будівництві та інших. За 2007 рік значно збільшилися обсяги інвестицій в операції з нерухомим майном, оренди, надання послуг, які становлять 24,7% в загальній структурі.

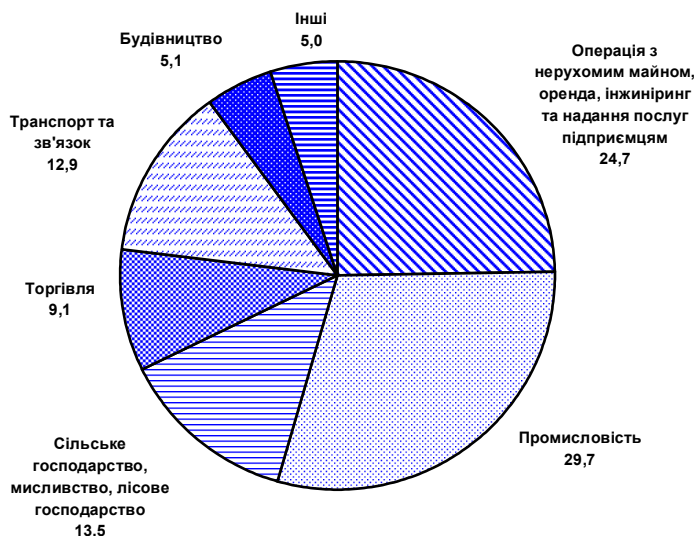

Рис. 1. Структура інвестицій в основний капітал за видами економічної діяльності у 2007 р. (до загального обсягу, %)

Особливо стрімко у 2007 році зросли інвестиції в основний капітал сільськогосподарських підприємств. (табл. 2).

Таблиця 2

Динаміка інвестицій в основний капітал, %

Галузь	2002р.	2003р.	2004р.	2005р.	2006р.	2007р.
Сільське господарство, мисливство та пов'язані з ними послуги	70,2	102,0	191,9	152,1	136,0	146,3
- рослинництво	70,2	113,4	194,1	151,9	139,9	143,8
- тваринництво	72,8	49,2	182,3	162,7	99,2	155,6

Разом з тим, збільшились витрати на виконання будівельних і монтажних робіт на один відсотковий пункт. Розвиток сільського господарства потребує значних інвестицій, які сьогодні в край обмежені, тому у забезпеченні поповнення інвестиційного дефіциту велика роль належить іноземним інвестиціям.

Таблиця 3

Технологічна структура динаміки інвестицій в основний капітал, %

Показники	2002р.	2003р.	2004р.	2005р.	2006р.	2007р.
Інвестиції в основний капітал – всього:	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
з них на:						
- будівельні і монтажні роботи	20,9	14,4	17,2	13,0	10,3	11,3
- машини і обладнання	75,1	75,4	78,9	85,5	86,4	86,5
- інші капітальні роботи і витрати	4,1	10,2	3,9	1,5	3,3	2,2

Станом на 1.01.2008 р. у сільське господарство Вінниччини іноземними суб'єктами було вкладено прямих іноземних інвестицій на суму майже 16 млн. дол. США (11% від загальних іноземних вкладень по області).

На даний час у Вінницькій області існують і досить успішно функціонують наступні інвестиційні проекти у галузі сільського господарства, переробки сільськогосподарської продукції:

1. Спільне українсько-австрійське підприємство “Поділля – ОБСТ”, яке займається виготовленням фруктово-ягідних соків. На спільному підприємстві реалізується інвестиційний проект по виробництву концентрованих соків, добавок до йогуртів.

2. ТОВ “Агрона Фрут Україна” – підприємство, в першу чергу, орієнтовано на внутрішній ринок, тобто метою діяльності є співпраця з національним виробником сільгосппродукції, а також є виробником високоякісної кінцевої продукції. Напрямами діяльності підприємства є виробництво концентрованих фруктових та овочевих соків, виробництво пюре в асептичній упаковці без будь-яких консервантів, виробництво фруктових наповнювачів до йогуртів з частинками фруктів і ягід. Підприємство працює на повну потужність. Зайнято до 300 чол. штатних працівників та залучається більше півтори тисячі сезонних робітників.

3. ВАТ “Літинський молочний завод”. Продукція ВАТ “Літинський молочний завод” відома не тільки у всіх регіонах України, але й експортується до Росії, Польщі, Японії, Алжиру. Лабораторія заводу акредитована в системі УкрСЕПРО та оснащена по останньому слову техніки. Підприємство домінує не тільки у виробництві, але й у залученні інвестицій (за 9 місяців поточного року інвестовано 3 млн. 964 тис. грн. власних коштів в т.ч. в основний капітал 3 млн. 756 тис. грн.), створенні нових робочих місць.

4. ТОВ “Тульчинський маслосирзавод”. На виставці Молочна індустрія, що проходила в рамках Московського конкурсу “Весь світ харчування” масло “Селянське” та “Тульчинське” отримали дві золотих медалі, до речі за історію проведення конкурсу, а він проводиться більше 10 років, вперше продукція молочної галузі України нагороджена такою високою нагородою.

5. ТОВ “Люстдорф” завдяки цілеспрямованій стратегії і технічному вдосконаленню виробничих потужностей стало одним із лідерів у молочній галузі нашої держави.

6. Вінницький олійножировий комбінат – це великомасштабне підприємство, що виробляє понад 40 видів продукції. Нині підприємство

випускає продукцію під торговою маркою “Віолія”, що добре відома споживачам своєю високою якістю та доступною ціною.

Вінницька область зараз знаходиться перед другою хвилею заходу потужних інвесторів, тому в порівнянні з минулими роками, потрібно ставити серйозні вимоги до інвесторів, адже від цього залежатиме формування промислового потенціалу в районах. Адже попри будь-які негаразди в кожному районі, чи-то Мурованокуріловецькому, чи Оратівському, має бути своє налагоджене промислове виробництво. Тобто Вінниччина має бути не сировинним придатком, як це було за часів Радянського Союзу, а самодостатнім регіоном. Усе те, що вирощується, потрібно переробляти в себе. Як приклад виробництво ріпаку. Потрібно налагодити весь переробний цикл, а саме вирощування ріпаку, доставку сировини, створення заводів для його переробки, тобто продукувати свій споживчий ресурс, і відповідно, це дасть можливість зменшити імпорт нафтопродуктів. Головне базове завдання, що стоїть перед нами – продумати модель економіки кожного району. Потрібно продукувати нові культури, модернізувати технології виробництва, витримувати досить жорстку конкуренцію, особливо тепер, коли Україна вступила в СОТ [2]. Тому у Вінницькій області постійно проводиться розробка інвестиційних проектів щодо залучення інвестицій у розвиток економіки регіону, зокрема сільського господарства. В таблиці 5 наведено перелік деяких інвестиційних проектів сільськогосподарського спрямування.

Таблиця 5

Перелік деяких інвестиційних проектів сільськогосподарського спрямування у Вінницькій області [3]

№ п/п	Перелік інвестиційних проектів /коротка характеристика/	Обсяг інвестицій, тис. грн.	Термін окупності, місяців
1	2	3	4
1.	Промислове вирощування свиней	3500	24
2.	Вирощування конкурентноспроможної продукції рослинництва	1500	36
3.	Промислове вирощування свиней	2000	24
4.	Вирощування м'ясного скотарства	2500	24
5.	Розвиток м'ясного скотарства	1800	24
6.	Вирощування конкурентноспроможної продукції рослинництва	2800	24
7.	Вирощування зернових культур за сучасними технологіями	1800	24
8.	Промислове вирощування свиней	1500	24
9.	Вирощування конкурентноспроможної продукції рослинництва	1800	24
10.	Виробництво високоурожайних зернових культур	15000	60
11.	Вирощування конкурентноспроможної продукції рослинництва	1100	36
12.	Вирощування конкурентноспроможної продукції рослинництва	3130	36
13.	Вирощування конкурентноспроможної продукції рослинництва	1100	36

1	2	3	4
14.	Вирощування конкурентоспроможної продукції рослинництва	500	36
15.	Вирощування плодово-ягідної продукції	1000	120
16.	Виробництво продукції рослинництва: зернових та технічних культур	1000	60
17.	Вирощування зернових культур	1000	60
18.	Виробництво продукції рослинництва: зернових та технічних культур	1000	60
19.	Виробництво продукції рослинництва: зернових та технічних культур	1000	60
20.	Вирощування зернових культур	1000	60
21.	Виробництво продукції рослинництва: зернових та технічних культур	1000	60
22.	Вирощування зернових культур. Виробництво молока і м'яса	1000	60
23.	Вирощування зернових культур	1000	60

Загальна вартість інвестиційних проектів сільськогосподарського спрямування становить 51230 тис.грн. Найбільшими інвестиційними проектами є виробництво високоврожайних зернових культур вартістю 1500 тис. грн., промислове вирощування свиней - 3500 тис. грн.

Доречно буде згадати, що існує спеціально розроблений сайт при Вінницькій облдержадміністрації, де усі бажаючі, а також інвестори якраз і можуть ознайомитись із усіма потенційними та реальними можливостями щодо інвестиційних проектів нашої області.

Проведений вище аналіз дає підстави стверджувати, що сільське господарство області поступово виходить із депресивного стану, але без допомоги з боку держави це не можливо. Економічний розвиток агропромислового комплексу потребує проведення ефективної державної політики залучення іноземних інвестицій, для чого слід активізувати дію усіх важелів економічного регулювання інвестиційної діяльності, а саме: визначити пріоритети у розвитку АПК; створити економічні та правові умови для збільшення обсягів інвестицій; поліпшити інфраструктуру інвестиційного ринку; послабити податкове навантаження; забезпечити захист прав власності іноземного інвестора та можливість його участі у процесі приватизації, створити на державному рівні своєрідний банк інвестиційних пропозицій, який володів би переліком можливих інвестиційних вкладень, а регіон на конкурентних засадах пропонував би свої проекти і “приземляв” їх на конкретних територіях. Реалізація даних напрямів забезпечить вирішення проблеми створення сприятливого інвестиційного клімату в країні і області зокрема.

Література:

1. Гайдуцький А.П. Інвестиційна привабливість ринку землі в Україні // Економіка АПК.-2005.-№8. - с.75-79.
2. <http://www.vin.gov.ua>

3. <http://www.vininvest.com.ua>
4. Вітков М.С. Розвиток інвестиційної політики в сільському господарстві України// Економіка АПК.-2006.-№1. - с.54-57.
5. Черняк Е. Сучасний стан інвестиційної діяльності //Еко-номіка.Фінанси.Право.-2006.-№3.-с. 14-15.
6. Статистичний щорічник Вінниччини за 2007 р. / Головне управління статистики у Вінницькій області. – Вінниця, 2008 р.

УДК: 657

ДОГОВІР СТРАХУВАННЯ МАЙНА: ПОРЯДОК УКЛАДАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ

Коваль Л.В., аспірантка,
ННЦ «Інститут аграрної економіки», м. Київ

Взаємовідносини страховиків та страхувальників повинні закріплюватися договором страхування. В статті розглянуто порядок укладання та особливості виконання договору страхування майна. Розроблені пропозиції щодо забезпечення відповідальності сторін договору.

Постановка проблеми. Як відомо, на виробництво сільськогосподарської продукції значним чином впливають природно – кліматичні умов. Захищаючи своє майно переважно від непередбачуваних подій вони здійснюють його страхування. При цьому операції, що пов'язані зі страхування майна взаємопов'язані між собою.

Першою операцією щодо страхування майна є укладання договору страхування зі страховиком.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Даному питанню присвячено багато уваги з боку відомих вітчизняних та зарубіжних вчених, провідних економістів та юристів нашого сьогодення, таких як: М.Мних, О.Бірюков, А.Гончаренко, О.Гринюк, Н.Безсмертна, М.Остапенко та ін.. Поряд з цим питання укладання договорів страхування майна розглядається в ряді дисертаційних досліджень.

Актуальність дослідження. На сьогодні дана тема дослідження залишається актуальною, тому що в процесі страхування виникають нові методи та підходи щодо здійснення операцій зі страхування майна, що обов'язково повинно бути відображено документально.

Виклад основного матеріалу. Договір страхування – це письмова угода між страхувальником і страховиком, згідно з якою страховик бере на себе зобов'язання у разі настання страхового випадку здійснити страхову виплату страхувальнику або іншій особі, визначеній у договорі страхування страхувальником, на користь якої укладено договір страхування (подати допомогу, виконати послугу тощо), а страхувальник зобов'язується сплачувати